

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.016.02.2018
P/18/039

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/039 – Realizacja rządowych programów na rzecz aktywności społecznej osób starszych ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Jerzy Piasecki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/210/2018 z dnia 22 czerwca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie Moje Miasto w Rydułtowach, ul. Bohaterów Warszawy 104 B, 44-280 Rydułtowy ²
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Wystyrk, Prezes Stowarzyszenia ³ . (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia⁴ pozytywnie realizację przez Stowarzyszenie zadań dotowanych środkami z Rządowego Programu na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020⁵.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W latach 2014-2017 Stowarzyszenie zrealizowało w ramach ASOS trzy projekty, na które otrzymało dofinansowanie z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁶ w łącznej kwocie 479 316 zł⁷, które wydatkowano w 100%. Realizacja tych projektów była również współfinansowana środkami z budżetu Gminy Rydułtowy.

Zadania merytoryczne zostały zrealizowane zgodnie z zawartymi umowami i określonymi w ofertach założeniami oraz prawidłowo udokumentowane. Poddane analizie wydatki były niezbędne do realizacji projektów i zostały prawidłowo udokumentowane.

Stowarzyszenie prowadziło ewidencję wydatków związanych z projektami na wyodrębnionych kontach analitycznych zgodnie z wymogami określonymi w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁸ oraz w umowach zawartych z Ministerstwem.

¹ Okres objęty kontrolą lata 2013-2018 (I półrocze) z uwzględnieniem okresu wcześniejszego i późniejszego w zakresie związanym z przedmiotem kontroli.

² Zwany dalej „Stowarzyszeniem”.

³ Funkcję Prezesa pełni od 3 lutego 2007 r.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁵ Program przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. (M. P. z 2014 r., poz. 52), zwany dalej „Programem ASOS”.

⁶ Zwane dalej „MRPiPS” lub „Ministerstwo”.

⁷ Zwane dalej „MRPiPS” lub „Ministerstwem”. Do 16 listopada 2016 r.: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

⁸ Łącznie (przed korektą z dnia 17 lipca 2018 r.) wydatkowano kwotę 478 596 zł, z tego w 2014 r. 159 526 zł, w 2015 r., 199 790 zł i w 2016 r. 120 000 zł.

⁸ Dz. U. z 2018 r., poz. 450, ze zm., zwana dalej „ustawą o działalności pożytku publicznego”.

Stowarzyszenie terminowo wywiązywało się z obowiązku przedkładania sprawozdań z wykonania zadań i rozliczeń końcowych.

Zrealizowane przez Stowarzyszenie projekty przyniosły zakładane efekty. Stowarzyszenie przeprowadzało ewaluację projektów dotowanych z ASOS i sporządzało raporty podsumowujące.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły dokonania dwóch płatności wbrew postanowieniom § 10 ust. 1 umów na realizację projektu z 2015 r. i 2016 r., tj. po okresie ich realizacji oraz ujęcia w sprawozdaniach daty tych płatności niezgodnie ze stanem faktycznym. Nieprawidłowości te nie miały jednak wpływu na realizowane zadania i uzyskane efekty.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość przygotowania i wykonania zadania publicznego określonego w umowie

Opis stanu
faktycznego

1.1. W latach 2014-2017 Stowarzyszenie realizowało trzy projekty finansowane z ASOS:

- „Rydułtowska Akademia Aktywnego Seniora 60+”⁹ – w okresie od 1 marca do 31 grudnia 2014 r., umowę w sprawie realizacji tego projektu zawarto 2 czerwca 2014 r.¹⁰, a wysokość przyznanej dotacji wyniosła 159 526 zł.

Całkowity koszt zadania wyniósł 195 490,57 zł, z czego wydatkowana kwota dotacji stanowiła 81,6% wydatków ogółem.

- „Rydułtowska Akademia Aktywnego Seniora 60+”¹¹ – w okresie od 1 marca do 31 grudnia 2015 r., umowę w sprawie realizacji tego projektu zawarto 18 czerwca 2015 r.¹², a wysokość przyznanej dotacji wyniosła 199 790 zł.

Całkowity koszt zadania wyniósł 243 144,30 zł, z czego wydatkowana kwota dotacji stanowiła 82,2% wydatków ogółem.

- „Akademia Aktywnego Seniora 60+”¹³ – w okresie od 1 kwietnia do 1 grudnia 2016 r., umowę w sprawie realizacji tego projektu zawarto 26 września 2016 r.¹⁴, a wysokość przyznanej dotacji wyniosła 120 000 zł.

Całkowity koszt zadania wyniósł 154 651,82 zł, z czego wydatkowana kwota dotacji stanowiła 77,6% wydatków ogółem.

Łączna wartość zrealizowanych zadań wyniosła 593 286,69 zł, z czego kwota dotacji stanowiła 80,8% wydatków ogółem. Ponadto Stowarzyszenie sfinansowało zadania środkami własnymi w wysokości 9 960,39 zł (1,7%), środkami z innych źródeł w wysokości 24 950 zł (4,2%) oraz środkami stanowiącymi wkład osobowy w wysokości 79 060 zł (13,3%).

Żadna z ww. umów nie była aneksowana. Otrzymane z dotacji środki finansowe przeznaczone na realizację ww. zadań publicznych zostały w całości wykorzystane.

(dowód: akta kontroli str. 35-43,97-108,181-193, 219-221)

⁹ Zwany dalej „Projektem 2014”.

¹⁰ Umowa nr 2772/2014/ASOS. Środki dotacji wpłynęły na konto Stowarzyszenia 5 czerwca 2014 r.

¹¹ Zwany dalej „Projektem 2015”.

¹² Umowa nr 5801/2015/ASOS. Środki dotacji wpłynęły na konto Stowarzyszenia 24 czerwca 2015 r.

¹³ Zwany dalej „Projektem 2016”.

¹⁴ Umowa nr 10098/2016/ASOS. Środki wpłynęły na konto Stowarzyszenia 30 września 2016 r.

Składane przez Stowarzyszenie oferty na realizację zadań publicznych, podpisane umowy oraz przedkładane sprawozdania z realizacji były zgodne ze wzorami określonymi w załącznikach do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 11-34, 70-96, 134-180)

Oferty złożone na realizację ww. projektów¹⁶ zawierały m.in.: określenie miejsca realizacji zadań, opis poszczególnych działań, harmonogram działań, kosztorys i przewidywane źródła finansowania. W analizowanych ofertach opis działań był spójny z harmonogramem i kosztorysem.

(dowód: akta kontroli str. 11-34, 70-96, 134-180)

Sprawozdania z realizacji projektów zostały złożone w terminie określonym w umowach¹⁷. Wykazany w nich zakres zrealizowanych działań nie różnił się o zakresu działań wskazanego w ofertach poszczególnych projektów. Sprawozdania końcowe z wykonania ww. zadań publicznych zostały przez Ministerstwo zaakceptowane¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 50,109,194)

Stowarzyszenie zrealizowało dotowane z ASOS zadania publiczne zgodnie z danymi zawartymi w ofercie, umowach i sprawozdaniach a przeprowadzenie poszczególnych zadań zostało wiarygodnie udokumentowane.

(dowód: akta kontroli, str. 11-215)

1.2. Stowarzyszenie nie pobierało opłat lub wpłat od adresatów projektów. Ustalono, że działalność Stowarzyszenia objęta dotacjami ASOS miała charakter nieodpłatny, przy realizacji umów nie osiągnięto przychodów i odsetek bankowych od środków z dotacji zgromadzonych na rachunku bankowym.

(dowód: akta kontroli, str. 37, 50-69, 99,184, 109-133, 194-214)

1.3. W ramach poszczególnych projektów Stowarzyszenie zatrudniało¹⁹ m.in. trenerów: warsztatów, zajęć ruchowych, kursu komputerowego, fotograficznego, językowego, dbałości o zdrowie i ciało. Kwalifikacje i doświadczenie osób przewidzianych do prowadzenia zajęć ustalono na podstawie przedłożonych: dyplomów ukończenia szkół wyższych, dyplomu mistrzowskiego w dziedzinie fotografii, certyfikatów ukończonych szkoleń i zaświadczenia potwierdzającego doświadczenie zawodowe.

(dowód: akta kontroli, str.276-312)

Wynagrodzenia osób realizujących zajęcia zostały wypłacone w wysokościach zaplanowanych w ofercie i wynosiły: od 5 250 zł (trener warsztatów manualnych) do 13 500 zł (trener kursu językowego) w 2014 r., od 2 000 zł (trener warsztatów rowerowych) do 12 000 zł (trener kursu językowego) w 2015 r. oraz od 1 260 zł (trener warsztatów dbałości o zdrowie) do 3 200 zł (trener aerobiku wodnego) w 2016 r. Wartość jednej godziny pracy, np. trenera kursu komputerowego, kursu

¹⁵ Dz. U. z 2011 r., Nr 6, poz. 25, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy z 2010”, miało zastosowanie do otwartych konkursów ofert ogłoszonych przed dniem wejścia w życie nowego rozporządzenia (przed 3 września 2016 r.).

¹⁶ Dotyczy ofert: nr 2772 z 19 lutego 2014 r., nr 5801 z 31 stycznia 2015 r. oraz nr 10098 z 14 kwietnia 2016 r.

¹⁷ Tj. 24 stycznia 2015 r. (za 2014 r.), 29 stycznia 2016 r. (za 2015 r.) i 30 stycznia 2017 r. (za 2016 r.).

¹⁸ Tj. 13 marca 2015 r. (za 2014 r.), 5 maja 2016 r. (za 2015 r.) i 28 czerwca 2017 r. (za 2016 r.).

¹⁹ W 2014 r. zatrudniono sześć osób, w 2015 r. dziewięć osób oraz w 2016 r. osiem osób.

językowego, warsztatów manualnych, zajęć ruchowych, fotograficznych, prawnika, psychologa, kształtowała się w przedziale od 75 zł do 100 zł. Poziom wynagrodzeń osobowych wypłaconych przy realizacji dotowanych zadań nie naruszał zasad ASOS.

(dowód: akta kontroli, str. 25, 56, 154,200)

Niefinansowy wkład własny do projektów, w postaci nieodpłatnej dobrowolnej pracy, miał wyłącznie charakter osobowy. Jego wysokość w poszczególnych projektach została ustalona zgodnie z zasadami ASOS i wynosiła 24 500 zł w 2014 r., 29 570 zł w 2015 r. i 24 990 zł w 2016 r., co stanowiło, odpowiednio: 12,6%, 12,2% i 16,6% wartości zadania.

(dowód: akta kontroli, str. 57, 118, 202,313-516)

Niefinansowy wkład własny do projektów stanowiła praca wolontariuszy, z którymi Stowarzyszenie zawarło porozumienia zgodne ze wzorem określonym w regulaminach ASOS. Analiza 60 porozumień²⁰ zawartych w sprawie wykonywania świadczeń wolontariackich na rzecz Stowarzyszenia w ramach realizowanych programów wykazała, że wartość jednej godziny przepracowanej przez wolontariusza kształtowała się w przedziale:

- od 15 zł (np. dla opiekuna grupy podczas warsztatów zajęć ruchowych) do 80 zł (dla specjalisty przeprowadzającego zajęcia ruchowe) w 2014 r.;

- od 20 zł (dla opiekuna warsztatów dbałości o zdrowie) do 100 zł (za prowadzenie spotkania podsumowującego projekt) w 2015 r.

W 2016 r. pracę wolontariuszy wyceniono, zgodnie z zasadami ASOS, na 30 zł za godzinę (dla opiekuna zajęć ruchowych) oraz 80 zł za godzinę (dla trenera prowadzącego zajęcia ruchowe w zakresie aerobiku).

(dowód: akta kontroli, str. 313-516)

1.4. Dla zadań finansowanych z ASOS Stowarzyszenie prowadziło, zgodnie z obowiązującymi przepisami²¹ wyodrębnioną ewidencję księgową, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji. W księgach rachunkowych na odrębnych kontach analitycznych ewidencjonowano wydatki z dotacji Programu ASOS, ze środków własnych i innych źródeł.²² Koszty podane w sprawozdaniach z realizacji projektów wynikały z ewidencji księgowej. Porównanie złożonych rozliczeń Projektu 2014 r. z danymi, z zestawień obrotów i sald dla tych kont analitycznych w badanym okresie, wykazało, iż zestawienie obrotów i sald oraz złożone sprawozdanie z rozliczenia zadania były zgodne. Natomiast porównanie obrotów i sald z danymi zawartymi w rozliczeniach projektów za 2015 r. i 2016 r. wykazało różnice w wysokości odpowiednio 120 zł i 670 zł, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

(dowód: akta kontroli, str. 57, 230-231, 222-275)

Koszty realizacji projektów ASOS wyniosły: w 2014 r. – 195 490,57 zł, z tego koszty merytoryczne 171 698,68 zł, koszty obsługi 16 850,13 zł i koszty promocyjno-informacyjne 6 941,76 zł; w 2015 r. – 243 024,30, z tego koszty merytoryczne 208 619,85 zł, koszty obsługi 26 404,95 zł i koszty promocyjno-informacyjne

²⁰ W 2014 r. zawarto 15 Porozumień o wykonywaniu świadczeń wolontariackich, w 2015 r. - 31, w 2016 r. – 14.

²¹ Zgodnie z art. 16 ust. 5 w związku z art. 16 ust. 1 i art. 11 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego oraz § 5 zawartych umów o dofinansowanie z ASOS.

²² Wg. Planu kont Stowarzyszenia za 2014 r. w zespole kont nr „5” – *koszty statutowe, koszty wg rodzajów i ich rozliczenie* przewidziano konto 510 – *koszty dotacji 2772/14/ASOS*. Natomiast w Planie kont Stowarzyszenia w 2015 r. w zespole kont nr „4” – *koszty wg rodzajów i ich rozliczenie* przewidziano konto 430 - „*Rydułtowska Akademia Aktywnego Seniora 60+” umowa dotacyjna 5801/2015/ASOS*” a w 2016 r. - konto 446 - „*Rydułtowska Akademia Aktywnego Seniora 60+” umowa dotacyjna 10098/2016/ASOS*”.

7 999,50 zł, w 2016 r. – 154 051,82 zł, z tego 118 154,37 zł koszty merytoryczne i 30 160,55 zł koszty obsługi i 5 736,90 zł koszty promocyjno-informacyjne.

(dowód: akta kontroli, str. 57-66,118 -130, 202-212, 609-630)

W latach 2013-2017 sprawozdania finansowe (bilans) z działalności Stowarzyszenia nie były badane przez biegłego rewidenta. Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, że Stowarzyszenie nie podlegało temu obowiązkowi, ponieważ w kolejnych latach obrotowych objętych kontrolą nie zostały osiągnięte przychody w wysokości co najmniej 3 mln zł²³.

(dowód: akta kontroli, str. 519)

1.5. Analiza 45 dokumentów księgowych (po 15 z każdego z trzech projektów objętych badaniem) na kwotę ogółem 110 697,95 zł 24 wykazała, że wydatki objęte badaniem zostały przewidziane w budżetach poszczególnych projektów i poniesione w okresie realizacji zadań. Wszystkie dokumenty zawierały dane określone w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości²⁵. Ponadto, zgodnie z zasadami ASOS, zawierały trwały opis, obejmujący m.in.: dane o umowie i zadaniu finansowanym z ASOS, opis merytoryczny zadania, którego płatność dotyczy, przeznaczenie zakupionego towaru/usługi, informację w jakiej części należność opłacono z dotacji ASOS, a w jakiej ze środków własnych, podpisy osób potwierdzających sprawdzenie dowodu pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym, dekret księgowy, nr dowodu księgowego i zatwierdzenie do zapłaty.

(dowód: akta kontroli, 521-608)

1.6. Analiza 12 dowodów księgowych²⁶ oraz sprawozdań z realizacji zadania publicznego za rok 2014, 2015 i 2016 wykazała, że wydatki związane z kosztami osobowymi I kategorii (koszty merytoryczne projektu) były rozliczne w ramach tej kategorii, zgodnie z zasadami ASOS. W kosztach merytorycznych nie były ujmowane wydatki osobowe związane z obsługą zadania, w tym administracyjne i wyposażenia, tj. dotyczące II kategorii kosztów. Jednocześnie w kategorii II wykazano koszty opłat administracyjnych i materiałów biurowych.

(dowód: akta kontroli, 521-608)

Stowarzyszenie nie przekroczyło limitów kosztów związanych z obsługą zadania określonych w zasadach ASOS²⁷.

(dowód: akta kontroli, str. 57-66,118 -130, 202-212, 609-630)

1.7. Rozliczenia z realizacji poszczególnych projektów nie obejmowały wydatków niekwalifikowalnych określonych w zasadach ASOS.

(dowód: akta kontroli, str. 222-275)

²³ Nie wystąpiła okoliczność określona w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie obowiązku badania sprawozdań finansowych organizacji pożytku publicznego (Dz. U. nr 285, poz. 2852).

²⁴ Z każdego projektu poddano analizie po cztery dowody o najwyższej kwocie, cztery dotyczące kosztów osobowych w ramach kategorii I oraz siedem innych, o łącznej wartości 110 697,95 zł, z czego w 2014 r. 38 728,99 zł (co stanowiło 19,8% kosztów ogółem projektu oraz 11,2% liczby dokumentów księgowych), w 2015 r. 33 195,53 zł (co stanowiło 13,6% kosztów ogółem projektu oraz 7,9% liczby dokumentów księgowych), w 2016 r. 38 773,43 zł (co stanowiło 25,2% kosztów ogółem projektu oraz 10,1% liczby dokumentów księgowych).

²⁵ Dz. U. z 2018 r., poz. 395, ze zm., zwana dalej „ustawą o rachunkowości”.

²⁶ Umowy zlecenia, m.in. na prowadzenie kursu komputerowego, prowadzenie treningów na zajęciach ruchowych, warsztatów manualnych, o łącznej wartości 18 560 zł, z czego w 2014 r. 5 460 zł, w 2015 r. 5 760 zł i w 2016 r. 7 340 zł.

²⁷ Koszty związane z obsługą zadania sfinansowane z dotacji wyniosły: w 2014 r. - 4 830 zł, w 2015 r. - 23 554,95 zł, w 2016 r. - 17 870 zł i stanowiły odpowiednio: 9,3%, 11,8% i 14,9% wartości dotacji.

1.8. Płatności za faktury (rachunki) dokonywane były z rachunków bankowych, na które przekazano dotacje²⁸. W przypadku badanych projektów przestrzegana była zasada obrotu bezgotówkowego.

Płatności gotówkowe dokonywane były tylko na potrzeby zakupu produktów spożywczych na kwotę 221,04 zł w 2014 r. (poz. I-27 kosztorysu ofertowego), 92,01 zł w 2015 r. (poz. I-36) oraz z zakupu gier na zajęcia świetlicowe w kwocie 858,84 zł w 2016 r. (poz. I-22) były największymi płatnościami gotówkowymi, których dokonano ze środków ASOS. Według wyjaśnień Prezesa Stowarzyszenia, przyczyną płatności gotówkowych była m.in. niższa cena za dany produkt (w przypadku zakupu gotówkowego) oraz odmowy płatności bezgotówkowej przez sprzedawców.

(dowód: akta kontroli, str. 519, 631-636)

1.9. Analiza wybranych kosztów działań realizowanych w ramach badanych projektów (wykłady, przeprowadzenie warsztatów, zajęć, kursów językowych, usługi transportowe, realizacja materiału filmowego, wynajem) wykazała, że ceny jednostkowe poszczególnych działań, produktów lub usług ustalano na podstawie rozpoznania cenowego lokalnego rynku, poprzez m.in. zbieranie ofert od potencjalnych kontrahentów, a także na podstawie doświadczeń z realizacji innych projektów, w tym także z Programu ASOS. Sposób ustalenia cen jednostkowych działań prezentowano w złożonych ofertach, w pkt. III. 4 *Uwagi, które mogą mieć znaczenie przy ocenie kosztorysu. Punkt nieobowiązkowy.*

(dowód: akta kontroli, str. 27-29, 91,168, 519, 637-657)

1.10. Analiza umów o dotacje z ASOS i złożonych sprawozdań potwierdziła, że Stowarzyszenie przestrzegało zasady bezpośredniej realizacji zadania publicznego przez organizację dotowaną środkami z ASOS. Nie stwierdzono przypadków zlecenia realizacji zadań podwykonawcom.

(dowód: akta kontroli, str. 658-742)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dwie płatności związane z realizacją Projektu 2015 r. i 2016 r., tj. odpowiednio 120 zł²⁹ oraz 600 zł³⁰, zostały dokonane poza terminem realizacji tych zadań, kolejno 14 stycznia 2016 r. i 31 stycznia 2017 r., co było niezgodne z § 10 ust. 1 zawartych umów, w którym wskazano, że Zleceniodawca był zobowiązany wykorzystać przyznane środki finansowe dotacji do dnia zakończenia realizacji zadania publicznego, tj. odpowiednio do końca 2015 r. i 2016 r.
2. W Sprawozdaniu końcowym z realizacji zadania publicznego za 2015 r. i 2016 r. ujęto dane w części niezgodne ze stanem faktycznym. W części II pkt 4 *Zestawienie faktur i rachunków*, w poz. odpowiednio 70 i 3 podano,

²⁸ Dla Projektu 2016 r. Stowarzyszenie posiadało wyodrębniony rachunek bankowy (subkonto) na rzecz gromadzenia środków oraz przeprowadzania operacji finansowych w ramach tego projektu. W latach 2014 i 2015 do obsługi środków pochodzących z dotacji ASOS Stowarzyszenie wskazało w umowie rachunek bankowy służący do obsługi statutowej działalności organizacji, którego Stowarzyszenie było jedynym posiadaczem.

²⁹ Dot. faktury za wynajem sali na warsztaty fotograficzne.

³⁰ Dot. rachunku za przeprowadzone wykłady z psychologii.

jako daty zapłaty, dzień 31 grudnia 2015 r. (120 zł) i 1 grudnia 2016 r. (600 zł), mimo że faktycznie płatności dokonano odpowiednio 14 stycznia 2016 r. i 31 stycznia 2017 r.

(dowód: akta kontroli, str. 104,188, 248-249,273,751, 755, 776-777-788)

Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, że zapłaty faktury i rachunku dokonano w późniejszym terminie przez przeoczenie. Natomiast, niewłaściwe daty płatności ujęto w sprawozdaniu z powodu pomyłki (w miejsce daty zapłaty omyłkowo wpisano datę wpływu tych dokumentów do Stowarzyszenia).

(dowód: akta kontroli, str. 519)

W dniu 17 lipca 2018 r., Stowarzyszenie dokonało zwrotu na rachunek bankowy MRPiPS kwoty 720 zł (kwoty niewykorzystanej dotacji w 2015 r. i 2016 r.) oraz kwoty 117 zł z tytułu odsetek od zwróconej po terminie kwoty niewykorzystanej dotacji. Skorygowane sprawozdania końcowe z realizacji zadań publicznych za 2015 r. i 2016 r. zostały przekazane do MRPiPS 6 sierpnia 2018 r.

(dowód: akta kontroli, str. 216-218)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Stowarzyszenia w badanym obszarze. Stwierdzone nieprawidłowości, nie miały istotnego wpływu na realizowane zadania i uzyskane efekty.

2. Osiągnięcie zakładanych efektów i ocena metod ich pomiaru

Opis stanu faktycznego

2.1. Prowadzona przez Stowarzyszenie działalność dla seniorów wpisująca się w politykę senioralną powiatu wodzisławskiego określoną w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2026³¹. Zakładane do realizacji zadania publiczne poprzedziło rozpoznanie potrzeb w zakresie aktywności społecznej osób starszych. W 2012 r. Stowarzyszenie zleciło przeprowadzenie przez Ośrodek Badań Społecznych „Sonda” badań w zakresie „Aktywności osób starszych w Rydułtowach”, którym objęto 100 osób w wieku powyżej 60 roku życia. Ankietowani seniorzy wyrazili zainteresowanie m.in. udziałem w zajęciach komputerowych, zdrowotnych, rękodzielniczych i hobbyistycznych. Według wyjaśnień Prezesa Stowarzyszenia, dokonując analizy lokalnego rynku seniorów i potrzeb tej grupy mieszkańców, przeprowadzono również konsultacje i wywiady z uczestnikami organizowanych zajęć, z przedstawicielami samorządu lokalnego, jednostek samorządowych (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej³², Rydułtowskie Centrum Kultury, szkoły) oraz liderami organizacji pozarządowych, działających na terenie miasta, które wśród swoich członków skupiają seniorów.

(dowód: akta kontroli, str. 519-520, 789-795)

Z informacji pozyskanej od Burmistrza Miasta Rydułtowy wynika, że w latach 2015 – 2017 działania na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych były podejmowane m.in. przez:

a) Rydułtowskie Centrum Kultury „FENIKS”, w którym działały dwa koła śpiewacze, zrzeszające głównie osoby starsze i Klub Aktywnego Seniora (zajęcia z języka angielskiego, języka niemieckiego, zajęcia gimnastyczno – taneczne);

³¹ Uchwała Rady Powiatu Wodzisławskiego z dnia 29 października 2015 r., w której, wśród problemów społecznych, wskazano *Problemy seniorów* (pkt 11) i określono cele w zakresie jego rozwiązania, tj. *Zagospodarowanie czasu wolnego seniorów* oraz *Aktywizacja społeczna seniorów*.

³² Zwany dalej „MOPS”.

b) Bibliotekę Publiczną, w której prowadzono kursy komputerowe dedykowane osobom starszym, warsztaty haftu „Igła z nitką”, warsztaty poetyckie w ramach Rydułtowskiej Grupy Literackiej „Zwrotka” oraz spotkania numizmatyków.

Według wyjaśnień Burmistrza, działające na terenie Rydułtów stowarzyszenia korzystały z dotacji Miasta na realizację zadań publicznych w zakresie kultury, zdrowia, sportu i rekreacji, których beneficjentami byli również seniorzy.

Burmistrz pozytywnie ocenił współpracę ze Stowarzyszeniem.

Zdaniem Burmistrza, duża aktywność osób starszych działających w rydułtowskich stowarzyszeniach wskazuje na to, że w mieście nie występują większe problemy, które ograniczałyby ich aktywność społeczną. Ponadto Burmistrz poinformował, że w Mieście nie powołano Rady Seniorów i stwierdził, że nie ma poglądu na temat efektywności oraz skuteczności projektów ASOS.

(dowód: akta kontroli, str. 797)

2.2 Badane projekty były realizowane w ramach Priorytetu I Programu ASOS „Edukacja osób starszych”³³. Według złożonych ofert, obejmowały m. in.: zajęcia edukacyjne z zakresu różnych dziedzin, np. prawo, zdrowie, w tym profilaktyka zdrowotna, sport, turystyka, edukacja, języki obce, umiejętności interpersonalne, nowe technologie, programy edukacyjne.

Celem głównym trzech poddanych kontroli projektów była poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez zagospodarowanie ich potencjału i zwiększenie ich aktywności społecznej. Jako cele szczegółowe wskazano: zwiększenie różnorodności i poprawę jakości oferty edukacyjnej osób starszych, zwiększenie wiedzy i stymulację intelektualną seniorów poprzez nabycie nowych umiejętności, promowanie aktywności osób starszych poprzez ich udział w zawodach sportowych w pływaniu oraz integrację środowiska rydułtowskich seniorów. W Projekcie 2014 zaplanowano uczestnictwo 100 osób starszych, natomiast w projektach 2015 i 2016 - po 200. Adresatami zadań byli seniorzy znajdujący się w trudnej sytuacji, w tym w szczególności w procesie wykluczenia społecznego. W celu dotarcia do tej grupy osób współpracowano przede wszystkim z MOPS. Zgodnie z zasadą określoną w złożonych ofertach, pierwszeństwo udziału w projekcie miały osoby, które były beneficjentami pomocy udzielanej przez MOPS i dotychczas nie uczestniczyły w projektach realizowanych przez Stowarzyszenie³⁴.

(dowód: akta kontroli, str. 11-34, 70-96, 134-180)

Do pomiaru zakładanych rezultatów realizacji projektów przyjęto skwantyfikowane wskaźniki weryfikujące realizację celu. We wszystkich trzech projektach założono m. in. zwiększenie umiejętności 100 seniorów w posługiwaniu się komputerem i językami obcymi (w ramach 200 godz. w każdym projekcie), zwiększenie umiejętności manualnych 50 osób starszych poprzez udział w 90 (2014 r.), 50 (2015 r.) godz. zajęć i wykonanie 80 prac rękodzielniczych, zwiększenie zainteresowania i nabycie nowych umiejętności z zakresu dbałości o zdrowie i ciało w wieku senioralnym przez 100 osób w trakcie 90 godz. (2014 r.) i przez 50 osób podczas 40 godz. (2015 r.), zwiększenie sprawności ruchowej i dobrostanu 100 osób starszych (2014 r.) i 200 seniorów w trakcie 400 godzin (2015 r.), poprzez udział w zajęciach ruchowych 114 godz.), nord walking (152 godz.), w pływaniu (76 godz.), zwiększenie udziału seniorów w aktywnym życiu sportowym poprzez udział 10 osób (2014 r. i 2015 r.) w siedmiu zawodach pływackich, zwiększenie przekazu medialnego w zakresie udziału seniorów w lokalnym życiu społecznym

³³ Jeden z czterech priorytetowych obszarów działań realizowanych w ramach Programu ASOS.

³⁴ W działaniach realizowanych w ramach badanych projektów uczestniczyło łącznie 270 osób (w 2014 r.), 220 osób (w 2015 r.) i 255 osób (w 2016 r.).

poprzez 30 min. audycję radiową, cztery publikacje prasowe i cztery publikacje na stronie internetowej.

Ponadto założono zwiększenie zainteresowań i umiejętności plastycznych i fotograficznych odpowiednio 30 i 20 seniorów w trakcie kolejno 60 i 40 godz. zajęć (2015 r.). W 2016 zaplanowano utworzenie jednej świetlicy integracyjnej dla seniorów i przeprowadzenie zajęć umożliwiających osobom starszym zwiększenie i nabycie nowych umiejętności: wokalnych i interpersonalnych.

Źródłem informacji o osiągnięciu założonych wskaźników były m.in. listy obecności, listy uczestników, karty czasu pracy: animatorów, prelegentów i trenerów, harmonogramy zajęć, listy wykonanych prac, listy odwiedzających wystawy, ankiety ewaluacyjne i dokumentacja fotograficzna

NIK zauważa, że dla ww. projektów przyjęto te same cele i zbliżone do osiągnięcia rezultaty. Zaproponowane do pomiaru rezultatów wskaźniki (zaakceptowane przez Ministerstwo) odnosiły się w większości do produktów (tj. liczby słuchaczy, liczby zrealizowanych godzin zajęć, liczby wystaw, wycieczek, zajęć sportowych) i nie przedstawiały ilościowych wartości rzeczywistych rezultatów projektów, tj. o jaką wartość zmieniły się, np. poziom umiejętności seniorów w posługiwaniu się komputerem, językami obcymi, poziom ich sprawności ruchowej, czy poziom zainteresowań plastycznych lub fotograficznych, tym samym nie można było ocenić, w jakim stopniu został osiągnięty cel główny tych projektów.

(dowód: akta kontroli, str. 11-34, 44-49, 70-96, 134-180)

Zaplanowane w ofertach działania zostały zrealizowane, a przyjęte rezultaty zmierzono w sposób określony w ofercie i przedstawiono w sprawozdaniach końcowych z realizacji zadań. Porównanie zakładanych i zrealizowanych rezultatów badanych projektów wykazało nieliczne przypadki nieosiągnięcia zakładanej wartości docelowej w zakresie liczby uczestników zajęć. I tak:

- w Projekcie z 2014 r., w zajęciach z j. obcych uczestniczyły 82 osoby a zaplanowano udział 100 osób, w siedmiu ogólnopolskich zawodach w pływaniu uczestniczyło siedmiu seniorów, a zaplanowano udział 10;
- w Projekcie z 2015 r., w zajęciach komputerowych i z języków obcych uczestniczyło odpowiednio 55 i 98 osób, a założono, w każdym z nich, udział 100 osób, w warsztatach plastycznych uczestniczyło 16 osób, a zaplanowano uczestnictwo 30 osób, w 10 ogólnopolskich zawodach pływackich startowało siedmiu seniorów, a założono udział 10 osób;
- w Projekcie 2016 r., w siedmiu zawodach pływackich wzięło udział ośmiu zawodników, a zaplanowano udział 10 seniorów w ośmiu zawodach w pływaniu.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, że przyczyną nieosiągnięcia planowanego poziomu ww. wskaźników była rezygnacja uczestników z zajęć spowodowana m.in. trudnościami w przyswajaniu wiedzy, ograniczeniami manualnymi lub problemami zdrowotnymi.

(dowód: akta kontroli, str. 520, 823,828,833)

Bezpośredni nadzór oraz odpowiedzialność za realizację zadań zgodną z założeniami projektu i harmonogramem w przypadku każdego projektu powierzono koordynatorowi projektu, który podejmował działania kontrolne, analizował dane dotyczące liczby zrealizowanych godzin zajęć i liczby ich uczestników oraz przeprowadzał bezpośrednie rozmowy z beneficjentami projektów.

Stowarzyszenie dokonało ewaluacji badanych projektów poprzez m.in. przeprowadzenie anonimowych ankiet dla uczestników kursów komputerowych oraz pre- i posttesty kompetencji z zakresu języków obcych. W ramach zajęć warsztatów zdrowia przeprowadzono m. in. badania składu ciała uczestników metodą bioimpedancji³⁵. Wyniki ewaluacji omawiano na spotkaniach Zarządu Stowarzyszenia. Wykazano np., że w wyniku realizacji zadania z zakresu nauki języków obcych nastąpił wzrost umiejętności u osób uczestniczących w zajęciach³⁶, a w przypadku osób uczestniczących w zajęciach komputerowych stwierdzono, że po ukończeniu kursu 100% uczestników potrafiło obsługiwać Internet. W podsumowaniu podano, iż osiągnięte rezultaty były zadawalające.

(dowód: akta kontroli, str. 520, 798-833)

Promocja projektów ASOS odbywała się m.in. poprzez stronę internetową Stowarzyszenia, w mediach lokalnych *Nowiny Wodzisławskie*, w lokalnym miesięczniku samorządowym „*Na Ratusz*”, w *Radiu 90*, *Telewizji TVT* i *TVP 3* oraz na regionalnych internetowych portalach informacyjnych, a ogłoszenia o naborze beneficjentów były ponadto kierowane do MOPS i odczytywane w lokalnych parafiach. W ramach promocji zakupiono reklamy stojące (roll-up) oraz banery, które umieszczono w miejscach prowadzenia zajęć dla seniorów (placówki oświatowe, klub sportowy, basen).

Realizowane projekty obejmowały swoim zasięgiem mieszkańców powiatu wodzisławskiego, rybnickiego oraz raciborskiego.

(dowód: akta kontroli, str. 520)

W badaniu ankietowym, przeprowadzonym przez NIK wśród 30 losowo wybranych beneficjentów projektu realizowanego w 2016 r.³⁷, odpowiedzi udzieliło 17 (tj. 57%) spośród 30 osób, do których wysłano ankietę. Respondentami było 12 kobiet w przedziale od 62 do 74 lat, czterech mężczyzn w przedziale od 70 do 72 lat (pięć osób nie podało wieku, a jedna nie wskazała płci). W 14 przypadkach respondenci byli mieszkańcami miasta w przedziale od 20 tys. do 50 tys. mieszkańców, w dwóch przypadkach – miasta powyżej 100 tys. mieszkańców (jedna osoba nie wskazała wielkości miejscowości, z której pochodziła). Spośród 17 osób, które udzieliły odpowiedzi, 100% potwierdziło, uczestnictwo w prowadzonych zajęciach, a 94% stwierdziło, że informacja o wydarzeniu i możliwości wzięcia w nim udziału była wystarczająca i odpowiednio dostępna. Informacje o projekcie 11 osób uzyskało od znajomych i rodziny (65%), a cztery osoby z Internetu (24%). Podejmując udział w projekcie, 15 osób oczekiwało przede wszystkim możliwości *przebywania wśród ludzi* (88,2%). Spośród innych oczekiwań ankietowani wykazywali: 13 osób – *aktywność fizyczną* (76,5%), 12 osób *możliwość wyjścia z domu* (70,6%) a dziewięć – *poszerzenie wiedzy/umiejętności* (52,9%). Największym zainteresowaniem uczestników projektu cieszyły się wycieczki jedno i kilkudniowe oraz występy artystyczne, w których uczestniczyło po 68% respondentów. 63% respondentów stwierdziło, iż ich oczekiwania dotyczące realizacji Projektu zostały całkowicie spełnione. Tyle samo oceniło organizację wydarzenia na bardzo dobrą. Większość uczestników (88,2%) wyraziła chęć udziału w kolejnych projektach. Seniorzy

³⁵ Nieinwazyjna metoda badania pozwalająca na analizę składu ciała.

³⁶ Np. w *Protokole z ewaluacji Projektu 2015* podano, że stan wiedzy z j. angielskiego przed rozpoczęciem nauki wyniósł 11,2% maksymalnej liczby punktów (na podstawie wyników testu sprawdzającego wiedzę), a po zakończeniu zajęć 99,1% maksymalnej liczby punktów (na podstawie testu końcowego).

³⁷ Odpowiedzi udzieliło 17 (tj. 57%) spośród 30 osób, do których wysłano ankietę. Respondentami było 12 kobiet w przedziale od 62 do 74 lat, czterech mężczyzn w przedziale od 70 do 72 lat (pięć osób nie podało wieku oraz jedna nie wskazała płci). Respondenci w 14 przypadkach byli mieszkańcami miasta w przedziale od 20 tys. do 50 tys. mieszkańców, w dwóch przypadkach powyżej 100 tys. mieszkańców (jedna osoba nie wskazała wielkości miejscowości, z której pochodziła).

nie zgłaszali propozycji zmian w organizacji podobnych wydarzeń, podkreślali natomiast konieczność ich kontynuacji i zwiększenia czasu ich trwania.

(dowód: akta kontroli, str. 834-973)

2.3. W sprawie trudności lub ograniczenia sposobu realizacji zadań dotowanych z ASOS Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, że przewidywano trudności z realizacją Projektu 2016 r. z powodu przedłużającego się terminu przekazania dotacji. Działania w ramach tego projektu rozpoczęto od 1 kwietnia 2016 r., umowę podpisano 29 czerwca 2016 r. a środki z dotacji wpłynęły na konto organizacji 30 września 2016 r. W celu realizacji projektu, Zarząd Stowarzyszenia podjął 28 czerwca 2016 r. decyzję o realizacji koniecznych płatności do czasu uzyskania dotacji. O zaistniałych trudnościach Stowarzyszenie poinformowało MRPiPS drogą elektroniczną 24 sierpnia 2016 r.

(dowód: akta kontroli, str. 520, 974-976)

Poza projektami ASOS, Stowarzyszenie podejmowało inne działania na rzecz osób starszych, np.: zorganizowano warsztaty rękodzielnicze „Pikotki”, przeprowadzono szkolenia komputerowe dla seniorów i zorganizowano biesiadę pt. „Poznajmy kulturę mniejszości niemieckiej w Rydułtowach”.

Po zakończeniu projektów ASOS, działalność na rzecz aktywności społecznej osób starszych była prowadzona w Klubie Seniora „Sami Swoi”, który działa przy Stowarzyszeniu.

W 2018 r. Stowarzyszenie realizuje kolejny projekt: „Akademia Aktywnego Seniora 60+”³⁸ finansowany środkami z dotacji MRPiPS.

(dowód: akta kontroli, str. 977-1003)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Stowarzyszenia w badanym obszarze.

IV Uwagi

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁹, zwraca uwagę na konieczność przestrzegania terminów wydatkowania środków przeznaczonych na realizację zadań publicznych w ramach Programu ASOS oraz sporządzania sprawozdań z wykonania tych zadań w oparciu o dane zgodne ze stanem faktycznym.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

³⁸ Projekt realizowany w 2018 r.. Kwota otrzymanej dotacji wyniosła 189 310,00 zł.

³⁹ Dz. U. z 2017 r., poz. 524 ze zm., zwana dalej „Ustawą o NIK”.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 27 września 2018 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler
Jerzy Piasecki
Gł. specjalista kontroli państwowej**

.....